

मनहरी गाउँपालिकाको कार्यालय,
रजैया, मकवानपुरको

सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन

प्रतिवेदन पेश गर्ने:

हयाप्पी स्ट्रिंग एडभाईजर्स प्रा लि

वेनी न.पा. वडा नं. ८, वेनी, म्याग्दी ।

सम्पर्क नम्बर: ९८६०५७३७४०

Email: bharatprasadkc@gmail.com, advisorshappystring@gmail.com

भूमिका तथा आभार

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले तोके बमोजिम यो सामाजिक परीक्षण २०८० माघ र फाल्गुण महिनामा सम्पन्न गरिएको हो । परीक्षणको कार्यसम्पन्न गर्न ऐन र कार्यविधिमा उल्लेख भएका विधिहरूको प्रयोग गरिएको छ । यो परीक्षण प्रक्रियामा मनहरी गाउँपालिकाको वार्षिक गतिविधिहरूलाई मुख्य आधार बनाइएको छ । उल्लेखित कार्यालयको प्रगति समिक्षा र अन्तरक्रियात्मक छलफल पश्चात प्रारम्भिक तयार गरि सम्बन्धित जिम्मेवार पदाधिकारीहरू र कर्मचारीहरू संग छलफल पश्चात सुझावहरू समावेश गरी प्रतिवेदनलाई अन्तिम रूप दिइएको छ । प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका तथ्याङ्कहरूको मुख्य स्रोत सम्बन्धित गाउँपालिकाको कार्यालय हो । जसको विवरण प्रतिवेदनमा राखिएको छ ।

गाउँ पालिकाको कार्यालय, मनहरीको सामाजिक परीक्षण गर्नका लागि जिम्मेवारी प्रदान गर्नु हुने अध्यक्ष रञ्जन कालाखेती, उपाध्यक्ष सीता पुलामी मगर, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रमेश सुवेदी, अधिकृत आठौ वरिष्ठ लेखा अधिकृत राजेन्द्र भट्टराई, अधिकृत सातौ अन्जना सुवेदी, अधिकृत छैठौ सामाजिक विकास अधिकृत ज्ञानेन्द्र ढकाल तथा गाउँ पालिकामा कार्यरत विभिन्न शाखा उपशाखाका प्रमुखज्यूहरू एवं सम्पूर्ण कर्मचारीहरू प्रति पनि विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु । यसैगरी अध्ययन कार्यमा सूचना उपलब्ध गराइदिनु हुने महानुभावहरू, वडाका अध्यक्ष, स्थलगत अध्ययनको क्रममा उपस्थित महानुभावहरूबाट प्राप्त सूचना तथा राय सुझाव दिनुहुने गाउँपालिकासदस्यहरू, पत्राकार महानुभावहरू तथा प्रतिनिधिहरू तथा अन्य उपस्थित व्यक्तित्वहरू सबैमा हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछु ।

गाउँपालिकाले आगामी दिनमा समेत यस्ता कार्यहरू सम्पादन गर्ने अवसर प्रदान गर्नेछ भन्ने शुभेच्छा व्यक्त गर्दै प्रतिवेदनमा सकारात्मक र सिर्जनात्मक सुझावको अपेक्षा गर्दछु ।

हयाप्पी स्ट्रिंग एडभाईजर्स प्रा लि

वेनी न.पा. वडा नं ८, वेनी, म्याग्दी ।

१. पृष्ठभूमि:

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले हरेक वर्ष स्थानीय निकायहरूले अधिल्लो वर्ष सम्पादित कार्यक्रम, क्रियाकलापहरू, गतिविधिहरूको सामाजिक परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ । सार्वजनिक निकायले उत्तरदायित्व वहन गर्ने एवं अनुमोदित हुन विभिन्न विधिहरूको प्रयोग गरेका हुन्छन् ति मध्ये एउटा विधि सामाजिक परीक्षण पनि हो । जस अनुसार सामाजिक परीक्षण भनेको स्थानीय निकायहरूको योजना, नीति, कार्यक्रम, आयोजना कार्यान्वयन र सेवा प्रवाहले गाउँ पालिकाको आर्थिक सामाजिक विकासमा गरेको समग्र योगदानको लेखाजोखा, विश्लेषण र मूल्यांकन गर्ने कार्य हो । स्थानीय निकायहरूले एक आर्थिक वर्षमा समग्र सामाजिक जिम्मेवारी पूरा गरे गाउँपालिकाको सम्बन्धमा लेखाजोखा गर्ने कार्यले स्थानीय निकायलाई सामाजिक दायित्व पूरा गर्न सहयोग गर्दछ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन अनुसार एक आर्थिक वर्षमा सम्पादन गरेका कार्यक्रमहरूको आर्थिक वर्ष समाप्त भए पछि चालु आ.व. भित्र सामाजिक परीक्षण गराउनु पर्ने प्रावधान रहेको छ ।

स्थानीय सरकार संचालन ऐन तथा यस कार्य सम्पादनका लागि आकर्षित हुने ऐन, नियम तथा कार्यविधि अनुसार वागलुगाउँपालिकाले सामाजिक उत्तरदायित्व वहन गर्ने शिलशिलामा गत वर्ष सम्पन्न भए गरेका कार्यहरूको सामाजिक परीक्षण गर्न मनहरी गाउँपालिकाको कार्यालय, रजैयाको आ.व. २०७९।०८० को सामाजिक परीक्षण तयार पार्नको लागि भएको सम्झौता बमोजिम प्रस्तावमा उल्लेख भए बमोजिमको प्रकृया पूरा गरी सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन पेश गरिएको छ ।

२. सामाजिक परीक्षणको उद्देश्य:

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले हरेक वर्ष स्थानीय निकायहरूले अधिल्लो वर्ष सम्पादित कार्यक्रम, क्रियाकलापहरू, गतिविधिहरूको सामाजिक परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था गरेको छ ।

स्थानीय निकायको सामाजिक जिम्मेवारी, त्यसलाई पालना गर्न भएको प्रयास तथा कार्यसम्पादनको लेखाजोखा गरी प्राप्त अवस्था दर्शाउनुका साथै सुझाव एवं प्रतिक्रिया उपलब्ध गराउनु पनि यस कार्यक्रमको अर्को उद्देश्य रहेको छ । यसमा गाउँ पालिकालाई ऐन नियमले तोकेको सामाजिक जिम्मेवारी, त्यस अनुसार संचालित कार्यक्रम तथा आयोजनाले ल्याएको सामाजिक उपलब्धि र सामाजिक जिम्मेवारी वहन गर्न सक्ने नीतिगत व्यवस्था र संस्थागत क्षमताको लेखाजोखा गरिएको छ ।

३. सामाजिक परीक्षण अध्ययन विधि:

स्थानीय निकायको सामाजिक परीक्षण कार्यविधिमा तोकिए बमोजिम नै सामाजिक परीक्षणलाई अनुसन्धानात्मक ढंगबाट गरिएको थियो । आवश्यकता अनुसार गाउँ पालिकाका शाखा प्रमुखहरु, केही, उपभोक्ताहरु, केही सेवा ग्राहीहरु समेत संग छुट्टा छुट्टै तथा सामुहिक रुपमा अन्तरवार्ता तथा छलफल गरिएको छ । प्रतिवेदनको विश्लेषण, अन्तरवार्ता र छलफलबाट प्राप्त निष्कर्षलाई प्रारम्भिक प्रतिवेदनको रुपमा तयार गरी विभिन्न सरोकारवालाहरु विच प्रस्तुत गरी उनीहरुबाट प्राप्त सुझाव तथा प्रतिक्रियाहरुलाई समावेश गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरिएको छ

३. सामाजिक परीक्षण अध्ययन विधि:

स्थानीय निकायको सामाजिक परीक्षण कार्यविधिमा तोकिए बमोजिम नै सामाजिक परीक्षणलाई अनुसन्धानात्मक ढंगबाट गरिएको थियो । आवश्यकता अनुसार गाउँपालिकाद्वारा तयार गरिएका दिर्घकालीन, मध्यमकालीन र अल्पकालीन योजनाहरु, गाउँपालिकाको शाखा प्रमुखहरु तथा सहायक कर्मचारीहरु, केही उपभोक्ताहरु, केही सेवा ग्राहीहरु समेत संग छुट्टा छुट्टै तथा सामुहिक रुपमा अन्तरवार्ता तथा छलफल गरिएको छ । प्रतिवेदनको विश्लेषण, अन्तरवार्ता र छलफलबाट प्राप्त निष्कर्षलाई प्रारम्भिक प्रतिवेदनको रुपमा तयार गरी विभिन्न सरोकारवालाहरु विच प्रस्तुत गरी उनीहरुबाट प्राप्त सुझाव तथा प्रतिक्रियाहरुलाई समेत अन्तिम प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

क) सन्दर्भ सामग्री समीक्षा र अध्ययन

- गाउँपालिकाको दिर्घकालीन, मध्यमकालीन, अल्पकालीन योजनाहरु
- गाउँ पालिका संचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, नियम, कार्यविधिहरु र निर्देशिकाहरु
- गाउँपालिकाले लिएको सामाजिक जिम्मेवारी, लक्ष्य, उद्देश्य
- गाउँपालिकाको वस्तुगत विवरण
- वार्षिक योजना
- सामाजिक उपलब्धि, कार्य सम्पादन, परिणाम र प्रभाव सम्बन्धी अभिलेख तथा सूचना
- नागरिक वडापत्र
- वार्षिक प्रगति समिक्षा, कार्यपत्र तथा प्रतिवेदनहरु

ख) अन्तरवार्ता र समूह छलफल

गाउँपालिकाको शाखा प्रमुख, सहायक कर्मचारी तथा सेवाग्राही र केही उपभोक्ताहरु संग अर्ध संरचित अन्तरवार्ता गरिएको थियो । अन्तरवार्ताबाट समेटिन नसकेका विषयहरुका लागि सम्बन्धित कर्मचारीहरुहरु संग छलफल गर्नुका साथै प्रमुख समस्या, चुनौती तिनीहरुको सम्पादनको अवस्था र भावी कार्यदिशाका बारेमा गहन अध्ययन गरी बुँदागत रूपमा प्रतिवेदन तयार गरिएको थियो ।

४. अध्ययनका सिमा

यस सामाजिक परिक्षणको अनुसन्धान मुलक अध्ययनका क्रममा समय, बजेट तथा श्रोतको सीमितताका कारण पालिकाका सम्पूर्ण कार्यालयहरु लगायत गैह्रसरकारी संस्थाहरुलाई अध्ययनको क्षेत्र भित्र समेट्न सकिएको छैन । त्यस्तै गरि मनहरी गाउँपालिकाले संचालन गरेका सबै योजनाहरुहरुको अवलोकन भ्रमण गरिएको नभई केही योजनाहरुको अवलोकन र उपभोक्ताहरु संगको छलफल तथा अन्तरक्रिया गरिएको थियो ।

५. स्थानीय निकायको छोटकरी परिचय

मनहरी गाउँपालिका नेपालको वाग्मति प्रदेश अर्न्तगत मकवानपुर जिल्लामा पर्दछ । यो गाउँ पालिका भौगोलिक हिसावले ८४ डिग्री ४२ मिनेट ३५ सेकेण्ड देखि ८५ डिग्री ५७ मिनेट ३ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तर र २७ डिग्री २३ मिनेट ३४ सेकेण्ड देखि २७ डिग्री ३६ मिनेट ३७ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांसमा अवस्थित रहेको छ । त्यसै गरी १९९.५२ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल रहेको यस गाउँपालिकाको पूर्वमा हटौडा उ.म.न.पा. र राक्सिराङ्ग गाउँपालिका पर्दछ भने, पश्चिममा चितवन राष्ट्रिय निकुन्ज, उत्तरमा राक्सिराङ्ग गाउँपालिका र दक्षिणमा पर्सा जिल्ला पर्दछ भने गाउँपालिका समुन्द्र सतहवाट ३९० मिटर देखि ७६० मिटरको उचाईमा रहेको छ । साविकका मनहरी र हाँडीखोला गा.वि.स.हरुलाई समेटि २०७३ फाल्गुण २७ गते नेपाल सरकारले मनहरी गाउँपालिकाको गठन गरेको हो । जस्मा ९ वटा वडाहरु रहेका छन् ।

राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ अनुसार यस गाउँपालिकामा कुल ४७,३५३ जनसंख्या रहेका छन् । जस्मा पुरुषको जनसंख्या ४९.४ प्रतिशत र महिलाको ५०.६ प्रतिशत रहेको अवस्था छ । यस गाउँपालिकामा विभिन्न जातजाती तथा धर्म मान्ने व्यक्तिहरुको वसोवास रहेको छ । जातजातीको आधारमा जनसंख्याको विवरणलाई

हेर्दा सवैभन्दा धेरै ४६.६ प्रतिशत तामाङ्ग, द्रोश्रोमा १३.१ प्रतिशत क्षेत्री, तेस्रोमा १०.४ प्रतिशत चेपाङ्ग/प्रजा, चौथोमा १० प्रतिशत वाह्मण वासीको वसोवास रहेको छ । गाउँपालिकाको औसत पारिवारिक आम्दानीमा कृषि पेशामा सवैभन्दा ठुलो हिस्सामा रहेको छ र अन्यमा व्यापार, व्यवसाय, लघु उद्योग, नोकरी तथा वैदेशिक रोजगारी हुन । स्थानीय जनशक्ति मजदुरी तथा अध्ययनका लागि विदेशिने क्रम बढिरहेको छ । दशै, तिहार, माघि, महाशिवरात्री, कृष्णजन्माष्टमी, छोनाम, वकर ईद, रमाजान, छठपर्व, होली, बुद्ध जयन्ती, क्रिस्मस आदि यहाँका प्रमुख चाडपर्वको रुपमा रहेको पाईन्छ ।

भौगोलिक अवस्थिति

- अवस्थिति:

अक्षांश :- २७ डिग्री २३ मिनेट ३४ सेकेण्ड देखि २७ डिग्री ३६ मिनेट ३७ सेकेण्ड उत्तरी अक्षांश

देशान्तर:- ८४ डिग्री ४२ मिनेट ३५ सेकेण्ड देखि ८५ डिग्री ५७ मिनेट ३ सेकेण्ड पूर्वी देशान्तर

- उचाई : समुन्द्र सतहवाट ३९० मिटर देखि ७६० मिटरको उचाई
- क्षेत्रफल: १९९.५२ वर्ग कि.मी.
- हावापानी: ट्रपिकल
- जनसंख्या: ४७,३५३ महिलाको ५०.६ प्रतिशत

- LISA परिक्षणमा गाउँपालिकाको कार्य सम्पादन स्तर ७७.५ प्राप्त भएको । कार्य सम्पादनमा जिल्ला द्रोश्रो रहेको ।
- FRA परिक्षणमा गाउँ पालिकाले ७३.५ अंक प्राप्त गरेको र जिल्ला प्रथम रहेको ।
- हाल मनहरी गाउँपालिकामा शाखा १० वटा, १८ वटा उपशाखा, ईकाई वा सेवा केन्द्र ६ वटा, १ अस्पताल, १ स्वास्थ्य चौकी, १ आयुवेद औषधालय, आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र ८ वटा, ६ गाउँघर क्लिनिक, २१ खेप केन्द्र, ९ वटा वडा कार्यालय रहेका छन् ।
- आवधिक योजना तयार भई लागु भएको ।
- गाउँ पालिका स्तरको यातायात गुरुयोजना तयार नभएको ।
- O & M अध्ययन प्रतिवेदनवाट प्राप्त सुझाव अनुसार मनहरी गाउँपालिकाको संगठनात्मक संरचना र दरवन्दि तेरिज स्विकृत गरिएको ।
- गाउँपालिकाले नियमित रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्ने गरेको ।
- गत वर्षको तुलनामा आन्तरिक आयमा १.२४ प्रतिशतले वृद्धि भएको ।
- खुला दिसामुक्त गाउँ घोषणा भै सकेको र पूर्ण सरसफाई कार्यक्रम तर्फ लम्किने जमर्को गरेको
- पालिका अर्न्तगत विषयगत समितिहरु गठन गरी संचालन ल्याएको तिनीहरु सक्रिय रहेका ।

- पालिका अर्न्तगत विशेष कोषं खडा गरी संचालनमा ल्याएको ।
- नेपाल मै गाउँपालिका स्तरमा बाल मैत्री स्थानीय शासन यूक्त गाउँपालिका घोषणा हुने पहिलो गाउँपालिका मनहरी रहेको ।
- स्थानीय सडक स्थापना र संचालनका लागि भवन तथा सडक मापडण्ड कार्यविधि तयार भई लागु भएको ।
- वडा नं. ३ कोल्ड स्टोर भवन, विक्रम परता भुल्यान ठाडो खोला मोटरेवल ब्रिज, टांसी दे छोयोलिङ्ग गुम्वा निर्माण योजनाको DPR तयार भएको ।
- फोहर व्यवस्थापनमा हाल गाउँ पालिकाले नै उठाउने र व्यवस्थापन गरेको र यस आ.व.वाट Zero Wastage को निति अवलम्बन गर्न लागेको ।
- गाउँ पालिकाले क्षमता विकास योजना, पर्यटन गुरुयोजना, उद्यम विकास योजना, बाल विवाहका लागि स्थानीय रणनिति तयार गर्नु पर्ने देखिएको ।

६ स्थानीय निकायको प्राथमिकता तथा लक्षहरू

दुर दृष्टि:

“ शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि र पूर्वाधार; समृद्ध मनहरीको आधार”

उद्देश्यहरू:

- मनहरी गाउँपालिकाको सवै विकासका सम्भावनाहरूलाई खोजी गर्ने तथा आन्तरिक आयलाई उल्लेख रुपमा अभिवृद्धि गरी आगामी २० वर्षमा मनहरी गाउँपालिकालाई एउटा विकसित सुन्दर गाउँ सहर बनाउने ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका सम्भावनाहरूको खोजी श्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन र सहभागितामूलक विकासको आधार स्तम्भ खडा गरी आगामी २० वर्षमा Smart city बनाउने ।

७. प्राथमिकताहरू:

- समृद्ध मनहरी गाउँ पालिका: सुखी नगरवासी अभियान चलाउने ।

- गाउँ पालिकाको विकास र समृद्धिमा सार्वजनिक नीजि र सहकारी क्षेत्रको साभेदारी ।
- कृषि क्षेत्रको व्यवसायिकरण, विविधिकरण र यान्त्रिकरण ।
- पर्यटन पूर्वाधार एवं प्रचार प्रसार ।
- उद्यमशिलता विकास तथा स्वरोजगारी
- वातावरण संरक्षण र फोहर व्यवस्थापन ।
- अनुसन्धान र विकास ।
- मनहरी गाउँ नगरी, स्वास्थ्य संस्थामा डेलिभरी
- गौरवपूर्ण मनहरी , यूवा सहभागिता जरुरी ।
- शहीद परिवार तथा द्वन्द पीडित परिवारको सम्बर्द्धन कार्यक्रम
- भोकै कोही पर्देन, भोगले कोही मर्देन ।
- एक वडा एक पर्यटन परियोजना
- एक घर एक धारा
- घर घरमा स्वास्थ्य कर्मी
- एक घर एक करेसावारी: पकेट क्षेत्रमा व्यवसायिक तरकारी उत्पादन
- एक वडा एक प्राविधिक
- फलफुल, तरकारी लगाऊ: छोरी पढाउ अभियान संचालन गर्ने
- वाखा पकेट क्षेत्र विस्तार
- अदुवा, वेसार तथा मौरीपालनमा जोड
- ग्रामीण सडक स्तरोउन्नती
- करदाता शिक्षा र वहाल करलाई व्यवस्थित गर्दै करको दायरामा ल्याउने ।
- एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रममा जोड
- Zero wastage को निति सहित वैज्ञानिक ल्यान्ड फिल्ड साईट निर्माण र व्यवस्थापन
- खानेपानी, फोहोरमैला व्यवस्थापन तथा सरसफाई
- संस्थागत क्षमता विकास र आन्तरिक स्रोतको परिचालन र व्यवस्थापन

- योजनाको कार्यान्वयन, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षणमा सक्रियता
- सामाजिक तथा समावेशी विकास

द. गत वर्षका मुख्य मुख्य उपलब्धिहरु:

द.१ वार्षिक आर्थिक प्रगति:

गत आ.व.को विषयगत बजेट र खर्चको विवरण

१. आर्थिक विकास

सि.नं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	कृषि	२,४७,००,०००.००	४६,३२,८३४.००	१८.७६
२	उद्योग	३४,००,०००.००	२४,८३,५२८.००	७३.०४
३	पर्यटन	१०,००,०००.००	९,९७,७५०.००	९९.७८
४	सहकारी	११,००,०००.००	१०,८४,११५.००	९८.५६
५	जलश्रोत तथा सिंचाई	१८,००,०००.००	४,९९,७४९.००	२७.७६
६	भूमी व्यवस्था	१८,००,०००.००	६०,२७०.००	३.३५
७	पशुपन्छी विकास	१,१०,००,०००.००	४५,२८,३७०.००	४१.१७
जम्मा आर्थिक विकास		४,४८,००,०००.००	१,४२,८६,६१६.००	३१.८९

२. सामाजिक विकास

सि.नं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	शिक्षा	२१,२२,७०,०००.००	१८,९०,३६,९६२.५०	८९.०५
२	स्वास्थ्य	७,५१,४३,०००.००	४,८५,२०,५३८.४८	६४.५६
३	खानेपानी तथा सरसफाई	३,२६,००,०००.००	२,३८,७१,८१४.००	७३.२३
४	भाषा तथा संस्कृति	२३,००,०००.००	१३,००,०००.००	५६.५२
५	लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण	९१,७६,०००.००	४७,६८,१३७.००	५१.९६
६	युवा तथा खेलकुद	२७,५०,०००.००	१९,४७,६१५.००	७०.८१

७	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१,१३,१९,०००.००	४५,२०,६६९.००	३९.९४
जम्मा सामाजिक विकास		३४,६४,५९,०००.००	२७,४६,२४,८४५.९८	७९.२७

३. पूर्वाधार विकास

सि.नं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	यातयात पूर्वाधार	२९,०८,५०,०००.००	१५,३५,७०,९५२.००	५२.८
२	भवन, आवास तथा सहरी विकास	८,४०,२९,३००.००	५,२३,७५,९९२.००	६२.३३
३	उर्जा	१०,००,०००.००	८,७८,९९२.००	८७.८९
४	विज्ञान तथा प्रविधि			
५	सम्पदा पूर्वाधार	३,८८,८३,०००.००	३,५७,३५,०१५.००	९१.९
६	पुननिर्माण	१,२६,५१,०००.००	७३,११,७८१.००	५७.८
जम्मा पूर्वाधार विकास		४२,७४,१३,३००.००	२४,९८,७२,६५२.००	५८.४६

४ सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र

सि.नं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	वातावरण तथा जलवायु	१६,००,०००.००	१६,००,०००.००	१००
२	विपद व्यवस्थापन	७५,००,०००.००	६६,८९,९०२	८९.२
३	मानव संशाधन विकास	७,५०,०००.००	०.००	०
४	शान्ति तथा सुव्यवस्था	१५,००,०००.००	८,५६,७४६.००	५७.१२
५	शासन प्रणाली	९,५०,०००.००	८,५१,७१०.००	८९.६५
६	श्रम तथा रोजगारी	९२,३७,०००.००	७१,८३,९६५.००	७७.७७
७	योजना तर्जुमा र कार्यन्वयन	७०,५०,०००.००	४३,२८,०६३.००	६१.३९
८	प्रशासकीय सुशासन	२६,५०,०००.००	१०,००,०००.००	३७.७४
जम्मा सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र		३,१२,३७,०००.००	२,२५,१०,३८६.००	७२.०६

५ .कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक

सि.नं.	क्षेत्र/उप क्षेत्र	विनियोजन	खर्च	खर्च (%)
१	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१७,२४,१५,४०९.००	१४,९६,३०,२२२.८६	८६.७८
	जम्मा कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१७,२४,१५,४०९.००	१४,९६,३०,२२२.८६	८६.७८
	कुल जम्मा	१,०२,२३,२४,७०९.००	७१,०९,२४,७२२.८४	६९.५४

- ✓ बजेट तथा खर्च सम्बन्धि सम्पूर्ण कारोबार स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (Sub-national Treasury Regulatory Application - SuTRA) मार्फत गरिएको ।
- ✓ कार्यालय र मातहतका शाखा उपशाखाहरुको हिसाब भिडान तथा आय व्ययको हिसाब छिटो, छरितो र सहज तरिकाले गर्न सकिएको ।
- ✓ आर्थिक प्रशासन शाखाबाट हुने कार्यहरुलाई चुस्त, दुरुस्त, पारदर्शी र नागरिकमैत्री बनाउन पहल गरिएको ।
- ✓ विपद व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित खर्चहरुको व्यवस्थापन प्रकोप व्यवस्थापन कोषबाट हुँदै आएको ।

९. गत आ.व.को सामाजिक तथा आर्थिक क्षेत्रमा भएका मुख्य मुख्य उपलब्धीहरु:

आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा गाउँपालिकाको निम्न अनुसारका उपलब्धिहरु देखिएका छन् । देखिएका उपलब्धिहरुलाई सामाजिक सूचकका आधारमा निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

९.१ स्वास्थ्य:

- गाउँ पालिका क्षेत्र भित्र अस्पताल १, १ स्वास्थ्य चौकी, १ आयुर्वेद, ८ वटा आधारभुत स्वास्थ्य ईकाई, ६ गाउँघर क्लिनिक, २१ वटा खोप केन्द्र मार्फत स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराईएको ।
- १०० प्रतिशत घरघुरीमा १ घण्टा भित्र स्वास्थ्य सेवाको पहुँच रहेको छ ।
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्रका ५ वर्ष मुनीका बालबालिकाहरु मध्ये ८५ प्रतिशत बालबालिकाहरुले भिटामिन ए र अल्बेण्डाजोल प्राप्त गरेका छन् ।

- गाउँपालिका पूर्ण खोप यूक्त गाउँ पालिका घोषणा भएको साथै १०० प्रतिशत वालवालिकाहरुले पोलियो खोप लिएका छन् ।
- जेष्ठ नागरीकका लागि स्वास्थ्य उपचार र चेक जांचमा सहज होस भनी घर घर स्वास्थ्य कर्मी सेवा पुगेको ।
- PNC home visit मा आमा र बच्चा गरी ६११ जना लाभान्वित भएका ।
- एकिकृत नवजात तथा बाल रोग व्यवस्थापन समन्धि स्थलगत अनुशिक्षण गरिएको ।
- घुम्ती अल्ट्रासाउण्ड वाट गर्भवती महिला लाभान्वित भएका ।
- ४ वटा वडामा विशेषज्ञ सहित स्वास्थ्य शिविर संचालन गरिएको ।
- गाउँपालिकाको पहुंच भित्र रहेका गर्भवतिहरुलाई निशुल्क र विपन्नहरुलाई ५० प्रतिशत शुल्क एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध छ ।
- ३ वडामा वधिङ्ग सेन्टरको सुविधा रहेको ।
- संस्थागत सुत्केरी गराएबापत प्रोत्साहन स्वरुप सेवा प्रदाय नर्सिङ स्टाफहरुलाई प्रतिकेस रु ३०० दिने ब्यबस्था ।
- विमा कार्यक्रम अर्न्तगत २००० अति विपन्न परिवारलाई स्वास्थ्य विमा गर्न सहयोग गरिएको ।
- गाउँपालिकाको सहयोगमा रेडक्रस संगको समन्वयमा विरामीको लागि आवश्यक पर्ने रगत निशुल्क उपलब्ध गराउने गरिएको ।
- मनहरी अस्पतालले विहान ८ वजे देखि सांभ ५ वजे सम्म OPD सेवा उपलब्ध छ ।
- गाउँपालिका, रेडक्रस र सामुदायिक आंखा अस्पताल संगको समन्वयमा सामुदायिक आंखा सेवा केन्द्र संचालनमा रहेको ।
- गर्भवति महिलाहरुको लागि सम्पूर्ण ल्याव सेवा निशुल्क रहेको ।

९.२ . शिक्षा:

- प्राथमिक तहमा नयां नियुक्ति गरिएका शिक्षक वाहेक कार्यरत सबै शिक्षकहरु सबैले तालिम प्राप्त गरेका छन् ।

- १ घण्टा भित्र सबै बालबालिकाको विद्यालयमा पहुँच सुनिश्चित भएको छ ।
- साक्षर गाउँ पालिका घोषणा भएको ।
- गाउँ पालिकाले हाम्रो मनहरी, हाम्रो पहिचान नामक स्थानीय पाठ्यक्रम र पुस्तक संचालनमा ल्याईएको ।
- गाउँ पालिका भित्र मा.वि. ९, आधारभूत विद्यालय २३, परम्परागत विद्यालय ० र संस्थागत विद्यालय ७ गरि ३९ वटा विद्यालय रहेको ।
- गाउँ पालिका स्तरिय शैक्षिक योजना निर्माणको क्रममा भएको ।
- बाल विकास सहजकर्ता नभएका विद्यालयहरूमा सहजकर्ता नियुक्ति गरी पठन पाठन शुरुवात गरिएको ।
- अन्तर विद्यालय स्तरिय राष्ट्रपति खेलकुद कार्यक्रम संचालन भएको ।
अध्यक्ष संग फुटबल र उपाध्यक्ष संग भलिबल प्रतियोगिता सम्पन्न भएको ।
- IEMIS अध्यावधिक सम्बन्धी अभिमुखिकरण कार्यक्रम संचालन भएको ।
- ३९ वटा विद्यालयका बाल विकास सहजकर्ताहरूलाई ECD तालिम संचालन गरिएको ।
- सुत्केरी सट्टा शिक्षकको व्यवस्था गरिएको ।
- पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम लागु भएको ।
- कक्षा १ देखि १२ सम्मका ७७०५ जना बालबालिकालाई निशुल्क पा.पु उपलब्ध भएको
- विषयगत शिक्षकहरूलाई तालिम उपलब्ध गराईएको ।
- मनहरी बहुमुखि क्याम्पसलाई अनुदान (जनतासंग अध्यक्ष कार्यक्रम बाट ७५०००० र जनतासंग उपाध्यक्ष कार्यक्रमबाट ७५००००गरी जम्मा १५०००००)
- विद्यालय कर्मचारीहरूलाई अभिलेख व्यवस्थापन तथा लेखा प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धि तालिममा सहभागी गराइएको
- प्र.अ. हरुलाई भ्रमण तथा पाठ्यक्रम प्रवोधिकरण तालिम आयोजना गरिएको ।

९.३ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (WASH)

- गाउँ पालिका को कूल जनसंख्या मध्ये करिव ९० प्रतिशत परिवारमा १५ मिनेट नजिक खानेपानी सेवा पुगेको देखिन्छ
- गाउँ पालिका १०० प्रतिशत घरपरिवारमा आधारभुत सुविधा भएको शौचालय सुविधा पुगेको छ । गाउँ पालिका खुला दिशा मुक्त घोषणा भै सकेको छ ।
- खानेपानी तथा जलश्रोत उपभोक्ता समिति सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९ निर्माण भएको छ ।
- गाउँ पालिकाको सहयोगमा निर्मित साना तथा मझौला खालका खानेपानी योजनाहरु ५६ वटा सम्पन्न भएको र जसवाट महिलाहरुको कार्यबोझ घटी अन्य आर्य आर्जनमा समय लगानी भएको
- फोहोरमैला व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्न १ ट्याक्टर सहित चालक र सहचालक परिचालन गरेको ।
- टोल विकास संस्थाहरुले आफ्नो टोलको सरसफाई तथा चोकमा रात्री सडक वतिको व्यवस्था भएको ।
- Zero Wastage को निति कार्यान्वयन गर्न लागिएको ।

९.४ कृषि:

- मनहरी गा.पा. को १-६ वडाको १६ वटा कृषक, २ वटा कृषक समुह र २ वटा कृषि सहकारी मार्फत किसानहरुलाई ८५०० के.जी आलुको विउँ वितरण गरिएको छ।
- वडा न. ५ डिल्लीपुरमा माटो परिक्षण शिविर गरिएको ।
- देउराली कृषक समूह मार्फत कुल लागत रु. ७,०६,३४३/- मा ५०,००० लि क्षमता भएको लिफ्ट सिंचाई पोखरी निर्माणको कार्य सम्पन्न ।
- प्राविधिकले तयार गरेको स्वीकृत लागत ईस्टिमेट अनुसार कृषकहरु संग सम्झौता भए बमोजिम ७ जना कृषकहरु गरी कुल १० वटा फलामे टनेल निर्माण भई काम सम्पन्न

- यस कार्यक्रम अन्तर्गत १११ जना कृषक , ६ जना कृषक समुह र १६ वटा कृषि फर्म मार्फत २७२ रोल मल्टिचिङ्ग प्लाष्टिक वितरण गरिएको छ ।
- मनहरी गाउँपालिका वडा नं ५ को ७२० र वडा नं ९ को ६०१ जना गरी कुल १३२१ कृषकहरुको विवरण Official Farmers registration website मा प्रविष्ट भएको छ।
- दर्ता भएका किसानहरुलाई किसान परिचय पत्र वितरण गर्ने काम हुनेछ।
- यस कार्यक्रम अन्तर्गत २५ जना कृषक, ७ वटा कृषक समूह, २ वटा कृषि सहकारी मार्फत ४३४० के.जी. मकवानपुर-१ र १२३२० के.जी सावित्री जातको धानको विउ गरी कुल १६६६० के.जी. धानको विउ वितरण गरियो ।
- कुल ८३ जना कृषकहरुलाई पाडी वितरण गरियो
- प्रत्येक वडाको ३ जना कृषकहरुलाई समेटेर व्यवसायीक तरकारी खेती तथा व्यवस्थापन तालिम संचालन गरियो।
- नयाँ च्याउ पकेट क्षेत्रको घोषणा र व्यवसायिक कागती खेती कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- निजि स्तरमा मौरी श्रोत केन्द्र स्थापना गर्न प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग गरिएको ।

९.५ पशुपालन:

- लम्की स्किन रोग सहित अन्य पशुहरुलाई भ्याक्सिनेसन कार्यक्रम
- कृतिम गर्भाधान सेवा प्रदान गरिएको
- पशूपन्क्षीका लागि नभई नहुने अत्यावश्यक औषधिहरु व्यवस्थापन भई प्रत्येक वडामा प्राविधिकहरु मार्फत वितरण र नियमित रुपमा उपचार सेवा प्रदान भएको।
- ६ वटा दुध सहकारी मार्फत दुधमा अनुदान प्रति लिटर रु. ३ अनुदान कृषकहरुलाई वितरण गरियो।
- ३२ वटा बाख्रा ८ जना कृषकलाई , १६ वटा बंगुर (१२ वटा पाठी र ४ वटा पाठा) ४ जना कृषकलाई वितरण गरियो।

- चाप कटर, काउ म्याट, मिल्कीङ्ग मेशिन ५० प्रतिशत अनुदानमा किसानहरुलाई उपलब्ध गराईएको ।
- वर्षे र हिउदे घांस , जै, मकै चरी जातको घांस वितरण गरिएको ।
- ६५ वटा गोवर परिक्षण पश्चात कृषकहरुलाई औषधि सिफारिस गरियो।

९.६ महिला, बालबालिका, अपाङ्गता र जेष्ठ नागरीक

- अपाङ्गता परिचयपत्र वितरण भएको
- गाउँपालिकाको निर्वाचित महिला सदस्य, महिला समन्वय समिति सदस्य र केही अगुवा महिला एवम व्यवस्थापन गर्ने कर्मचारी समेतको सहभागितामा पूर्व नेपाल भ्रमण गरिएको ।
- महिला जनप्रतिनिधिहरुलाई क्षमता विकास कार्यक्रम सम्पन्न भएको ।
- २० जना महिलाहरुलाई आधारभुत व्यूटीपार्लर तालिम र ३७ जना महिलाहरुलाई तोफु तथा अचार बनाउने तालिम संचालन भएको ।
- २० जना महिलाहरुलाई एडभान्स सिलाई कटाई तालिम सम्पन्न भएको ।
- ९ वटै वडामा बालविवाह तथा बालश्रम निवारणको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- लैससास रणनीति निर्माण गरी कार्यपालिकाबाट पारित गरिएको
- मनहरी ६ सुनाचुरीबाट २ जना मनहरी ७ बाट ३ जना बालिकाहरु बालश्रमबाट उद्धार गरि २ जनालाई जागृति बाल तथा युवा सरोकार केन्द्रको सहयोगमा मनोपरामर्शको लागि संस्थामा पठाइएको र ३ जनालाई पारिवारिक पुनर्स्थापना गरिएको ।
- लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६दिने अभियान सञ्चालन
- अन्तराष्ट्रिय श्रमिक महिला दिवसका अवसरमा महिला हकहित सचेतना कार्यक्रम
- प्रत्येक विद्यालयमा बालक्लब गठन भईक्लबको सक्रियतामा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन

- २२५५ जना जेष्ठ नागरीक, १०० जना दलित जेष्ठ नागरीक, ३४४ जना जेष्ठ नागरीक एकल महिला, ५५९ विद्यवा, लोपोन्मुख जाती, ८४, क वर्गको अपांगता १०४ जना, ख वर्गको अपांगता गरी १६९ र दलित वालवालिका भत्ता स्वरूप २३९ जना लाई तथा लोपोन्मुख वालवालिका १ जना सामाजिक सुरक्षा भत्ता उपलब्ध गराईएको ।

९.७ रोजगार, गरिवी निवारण र जनचेतना

- श्रमको सम्मान राष्ट्रको अभियान कार्यक्रम संचालन गरिएको ।
- यस आ.व.मा ४६४ जना बेरोजगारहरु सूचिकृत गरिएको ।
- प्रधानमन्त्रि रोजगार कार्यक्रमवाट ८५ जनाले रोजगारी हासिल गरी रु. ३८,५१,६४८ रुपैया प्राप्त गरेका ।
- प्रधानमन्त्रि रोजगार कार्यक्रमवाट २१ वटा योजना सम्पन्न भएको ।
- गाउँ पालिकाको रोजगार रणनीति निर्माण कार्य अधि बढाइएको ।

९.८ उद्यम, उद्यमशिलता, सहकारी र उद्योग तथा बैदेशिक रोजगारी

- मेड्पा अर्न्तगत वडा नं. २ ठाडो खोला टाडी, वडा नं. ७ विजोना रमनटार ८५ जना नयां उद्यमीहरुकालागि ८ दिने व्यवसाय सचेतना र व्यवसाय शुरु तालिम दिईएको ।
- ८५ जनालाई छोटो अबधिको तालिमहरु क्रिष्टल गहना बनाउने तालिम,बेमौसमी तरकारी खेती तथा पशुपालन, टपरी दुना तालिम ।
- ६ वटा लघुउद्यमी समूहका ३७ जना लघुउद्यमीहरुलाई लघु बित्तिय पहुँच संबन्धी अभिमूखिकरण तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- प्रविधि हस्तान्तरण अन्तरगत : नयाँ लघुउद्यमी समूह र पुराना लघु उद्यमी समूहहरु गरेर १२१ जना उद्यमीहरुलाई ९४ रोल मल्चीङ्ग प्लाष्टीक,२७ थान स्प्रे पम्प सामाग्री वितरण गरेको ।
- सहकारी अनुगमन सम्बन्धि निर्देशिका तयार भई लागु भएको ।
- सामी तर्फ मनहरी ९ भलादमी चोक, मनहरी ८ सिम्पानी , मनहरी ५ दरदरा र मनहरी १ गोगन पानीमा वित्तिय साक्षरता तथा मनोसामाजिक परामर्श कक्षा संचालन गरिएको ।

- जिल्ला प्रशासन कार्यलयको प्रतिनिधि, स्थानीय तहको प्रतिनिधि र कर्मचारी सँगकै समन्वय बैठक आयोजना गरिएको ।
- प्रहरी अभिमुखिकरण, पत्रकार, जनप्रतिनिधि, समुदायका अगुवाहरुलाई आप्रवासनको असर तथा प्रभाव, सामाजिक वहिस्करण प्रभाव न्यूनीकरण संम्वन्धि अनुशिक्षण गरिएको ।
- स्थानीय आप्रावसी कामदारहरुको संजाल सदस्यहरुको बैठक तथा पैरवी कार्यक्रम संचालन गरिएको
- आप्रावसी कामदारहरुको संजालको क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम संचालन गरिएको ।

९.९ पूर्वाधार विकास:

गत साल पूर्वाधार अर्न्तगत सम्पन्न योजनाहरुको नतिजा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

- स्लाब बाटो निर्माण : 7031.00 m
- ग्राभेल बाटो निर्माण : 4071.00 m
- नयाँ ट्रयाक निर्माण : 18203.00 m
- रिटेनिंग वाल : 1982.00 m
- पक्कि नाला निर्माण : 1813.00 m
- ग्याविन ड्याम निर्माण : 1808.00 m
- खानेपानी पाइपलाइन विस्तार कार्य : 29552.00m
- ट्वयल धारा: 70 वटा
- कालोपत्रे सडक निर्माण : 2157 m
- सार्वजनिक भवन निर्माण तथा मर्मत सम्भार : 15 वटा
- कलभर्ट तथा पुल निर्माण: 10 वटा
- कम्पाउड तारजालि, काडेतार: 1901 m
- घर नक्सा अभिलेखिकरण: 58 वटा
- नयाँ घर नक्सा पास: 8 वटा
- जग्गा नापी: 215 कित्ता राजस्व रकम रु.7,00,975.00
- लामिटार चकरी मकरी, रुपाचुरी फरिवाङ्ग, वडा नं. २ सडक स्तरउन्नती
- ६ वटा सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाई भवन निर्माण सम्पन्न हुन लागेको ।
- वडा नं १,६,७ र ९ को प्रशासनिक भवन निर्माण सम्पन्न भएको ।

- वडा नं. ७ प्रतापपुर कालो पत्रे, वडा नं. ८ र ९ सिमा सडक स्तरउन्नती, डिल्लीपुर सडक स्तरउन्नती लगायतका ठुला परियोजना संचालनमा रहेको ।
- निर्माधिन पाँच वटा पक्की पुल मध्य चार वटा को कार्य प्रगति सन्तोषजनक रहेको, रजैया दरदरा पक्की पुलको निर्माण कार्य शुरु भएको ।
- जोगिताल सुनाचुरी क्षेत्रमा डिप वोरिङ्गवाट खानेपानी सेवा उपलब्ध गराईएको ।
- मापदण्ड कडाईकासाथ कार्यन्वयनमा लागेको ।
- सडकमा भएका अव्यवस्थीत तार र पोलहरु हटाईएको ।
- NEPAL BUILDING CODE लाई कडाईका साथ कार्यन्वयन गरेको ।
- Building bylaws २०८० प्रस्तावित गरीएको ।
- सार्वजनिक जग्गाहरु एकिकन गरि संरक्षण गर्न लागिएको ।
- जलस्रोत तथा मुहान दर्ता कार्यविधि २०७९
- १८ वटा खानेपानी समिति तथा मुहान दर्ता गरिएको

९.१० सुशासन तथा संस्थागत विकास

- प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र शाखा प्रमुख विच कार्य सम्पादन सम्भौता भएको ।
- सुशासन ऐन, २०८० जारी गरिएको ।
- कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन, स्तर वृद्धी तथा बढुवा गरी कर्मचारीको वृत्ती विकास गरिएको ।
- कर्मचारीको ई-हाजिरी व्यवस्थित बनाइएको।
- कर्मचारीहरुका गतिविधिहरुको निरन्तर CCTV वाट निगरानी।
- ड्रेस कोडलाई कार्यान्वयनमा ल्याइएको।
- कर्मचारीहरुलाई काममा थप उत्प्रेरित बनाउन कर्मचारी सम्मान कार्यक्रमलाई संस्कारका रुपमा नै विकास गरिएको।

- सेवा प्रवाह सम्बन्धी मापदण्ड, २०८० निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याईएको।
- चौमासिक रुपमा सार्वजनिक सुनुवाई गरेको।
- जम्मा कानून ७१ वटा रहेका छन्। आ व २०७९।८० मा बनेका कानून १९ वटा रहेका छन्।

९.११ विपद् व्यवस्थापन

- स्थानीय आपत्कालीन कार्यसञ्चालन केन्द्र सञ्चालन तयारी कार्यविधि निर्माण
- आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र स्थापनका लागि आवश्यक विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य सामग्रीहरू व्यवस्थापन
- नगरपालिकाबाट विपद् पूर्वतयारी तथा प्रतिकार्य योजना तर्जुमा।
- नगर प्रहरी पदपूर्तीले विपद् व्यवस्थापनमा थप सहयोग।

९.१२ न्यायिक समिति

न्यायिक समितिले सम्पादन गरेका विवाद सम्बन्धी कामकारवाहिको विवरण-

- अधिल्लो सालबाट सरेको विवाद संख्या - ८ वटा
- आ.ब. २०७९।०८० मा दर्ता भएको विवाद संख्या - २१ वटा
- जम्मा दर्ता भएका विवाद संख्या - २९
- हालसम्म फछ्यौट भएको विवाद संख्या - २२ वटा
- तारेखमा रहेको विवाद संख्या - ७ वटा
- हरेक शुक्रवार ईजलास बैठक हुने।
- २५ जना मेलमिलापकर्ता सूचिकृत भएको।

९.१२ सामाजिक विकास:

- मनहरी गाउँपालिका भित्र कार्यक्षेत्र भई क्रियाशील रहेका गैर सरकारी संस्थाहरूको अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भएको।
- मा.वि.तहमा अध्ययन कक्षा ७ देखि १० सम्म ३२ किशोर किशोरी नेतृत्व तथा विकास सिओसी कक्षा सम्पन्न

- १५ पन्ध्र जना शहीद परिवारलाई सम्मान गरिएको
- सबै वडाका टोल विकासका पदाधिकारीहरूलाई तालिम सम्पन्न गरेको ।
- १० जना बनकरियालाई पाडी वितरण
- आदिवासी जनजाति युवाहरूलाई नेतृत्व तथा क्षमता विकास तालिम सम्पन्न भएको ।
- गाउँपालिकाका सबै वडाका ६५ जनालाई लोक सेवा तयारी कक्षा सञ्चालन
- मुस्लिम महिलाहरूलाई टोफेल भोला बनाउने र कृष्टल गहना बनाउने तालिम सम्पन्न
- शहीद तथा बेपत्ता परिवारलाई पाडी वितरण
- विभिन्न वडाका ४९८ जना दलित विद्यार्थीहरूलाई कपी, कलम र भोला वितरण
- ८ वटा विद्यालयहरूमा लागु औषधको दुव्यर्सन कार्यक्रममा ५०० जना विद्यार्थीहरूलाई सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।

१०. योजनाको स्थलगत अनुगमन र यी योजनाको आर्थिक तथा सामाजिक प्रभावहरु:

योजनाको नाम: सिम्पानी वोरिङ्ग खानेपानी योजना

पृष्ठभूमि:

मनहरी गाउँपालिका अर्न्तगत वडा नं. ८ मा पर्ने सिम्पानी ईलाकामा क्षेत्रका जनताहरूलाई सहज र सरल तरिकाले खानेपानीको सुविधा उपलब्ध गराउनको लागि योजना निर्माण गरिएको हो । यसबाट ४०१ घर परिवार लाभान्वित भएका छन् । यस क्षेत्रमा तामाङ्ग, क्षेत्री तथा वाह्मण र दलित थरका वासिन्दाहरूको वसोवास रहेको छ । यस योजनामा २० प्रतिशत प्रतिशत जनसहभागिता जुटेको छ । यस योजनाको जम्मा लागत रु. १२,००,००० रहेको छ । यस योजनाबाट टयांकीको क्षमता २ लाख लिटर रहेको छ ।

योजना छनोट प्रक्रिया:

मनहरी गाउँ पालिका वडा नं. ८ मा त्यस क्षेत्रका जनताहरु भेला भई जन प्रतिनिधिहरुको उपस्थितिमा ७ सदस्यिय उपभोक्ता समिति गठन गरी गाउँ पालिकाबाट रु. १०,००,०००।०० बजेट प्राप्त गरी पाईप लाईनहरु गाड्ने कार्य गरिएको थियो । उपभोक्ता समितिमा ४५ प्रतिशत दलित तथा महिलाको सहभागिता रहेको थियो । उपभोक्ता समिति गठन गर्दा ३ सदस्यिय अनुगमन समिति पनि गठन गरिएको थियो ।

कार्यक्रमको उपलब्धि तथा प्रभावहरु:

- शुद्ध खानेपानी को सेवा ४०१ घर परिवारले प्राप्त गरेका ।
- घरमा नै पानीको उपलब्धताले समय बचत भई महिलाहरुले सिप मूलक क्षेत्रमा श्रम प्रयोग गरी आम्दानी बढाएका ।

योजनाको नाम: मिलडाँडावाट हाडीखोला सम्म प्लाष्टर ढलान योजना

पृष्ठभूमि:

मनहरी गाउँपालिका अर्न्तगत वडा नं. ३ मा पर्ने मिलडाँडा क्षेत्रका जनताहरुलाई सहज र सरल तरिकाले यातायातका साधन गुड्न र सहज र सरल तरिकाले हिड्नका साथै वर्षा याममा समेत साविक रुपमा मोटरवाटो उपयोगका लागि यो योजना निर्माण गरिएको हो । करिव २४२ मिटर पक्क ढलान भएको र पक्क वाल २४७ मिटर रहेको छ । यसबाट करिव ६०० घर परिवार लाभान्वित भएका छन् । यस क्षेत्रमा तामाङ्ग, बाहुन, क्षेत्री तथा दलित परिवारको बसोवास रहेको छ । यस योजनामा २० प्रतिशत जनसहभागिता जुटेको छ । यस योजनाको जम्मा लागत रु. ६०,००,००० रहेको छ । यस योजनाको उपभोक्ता समितिको अध्यक्ष सुरज कार्की हुनुहुन्छ ।

योजना छनोट प्रक्रिया:

मनहरी गाउँपालिका वडा नं. ३ मिलडाँडा र त्यस क्षेत्रका जनताहरु भेला भई जन प्रतिनिधिहरुको उपस्थितिमा ७ सदस्यिय उपभोक्ता समिति गठन गरी गाँउ पालिकाबाट रु. ५०,००,००० ल्याई योजना संचालन गरिएको थियो । उपभोक्ता समितिमा ३३ प्रतिशत महिलाको सहभागिता रहेको थियो । उपभोक्ता समिति गठन गर्दा ३ सदस्यिय अनुगमन समिति पनि गठन गरिएको थियो ।

कार्यक्रमको उपलब्धि तथा प्रभावहरु:

- त्यस क्षेत्रमा उत्पादन भएका उत्पादनहरु बजार आउन सहज ।
- वर्षातको समयमा बालबालिकाले विद्यालय जान सहज भएको ।
- वस, अटो , मोटर साईकल गाँउ तहमा नै आउने भएकाले ढुवानी मा राहत तथा आते जाते गर्न सहज भएको ।

- व्यापारीहरु सामान विक्रीका लागि वस्ती स्तरमा नै आउने गरेका ।
- वाटोको स्तर उन्नती भएकाले यातायातका साधन मार्फत विरामीहरुलाई समयमा नै स्वास्थ्य संस्थामा लैजान सुविधा भएको साथै एम्बुलेन्स आवत जावत गर्न सजिलो भएको ।
- सडक निर्माण संगै व्यवसायिक कुखुरापालन, कृषि कार्यमा वृद्धि भएको ।

योजनाको नाम: लामिटार चकली कालोपत्रे सडक योजना

पृष्ठभूमि:

मनहरी गाउँ पालिका अर्न्तगत वडा नं. १ र ३ का जनताहरुको सुविधाका लागि करीव १५०० मिटर लामो सडक कालो पत्रे गरिएको हो । यसबाट १०५० घर परिवार लाभान्वित भएका छन् । यस क्षेत्रमा तामाङ्ग, क्षेत्री तथा वाह्रमण, दलित थरका वासिन्दाहरुको वसोवास रहेको छ । यस ठेक्कामा गुण निर्माण सेवावाट निर्माण गरिएको हो । यस योजनाको जम्मा लागत रु. १,४८,६०,००० रहेको छ ।

योजना छनोट प्रक्रिया:

मनहरी गाउँ पालिका वडा नं. १,२,३ का सक्रिय त्यस क्षेत्रका जनताहरु भेला भई यो योजनाको माग भएको हो ।

कार्यक्रमको उपलब्धि तथा प्रभावहरु:

- त्यस क्षेत्रमा उत्पादन भएका उत्पादनहरु बजार आउन सहज ।
- वस, अटो , मोटर साईकल गांउ तहमा नै आउने भएकाले ढुवानी मा राहत तथा आते जाते गर्न सहज भएको ।
- व्यापारीहरु सामान विक्रिका लागि वस्ती स्तरमा नै आउने गरेका ।
- वाटोको स्तर उन्नती भएकाले यातायातका साधन मार्फत विरामीहरुलाई समयमा नै स्वास्थ्य संस्थामा लैजान सुविधा भएको साथै एम्बुलेन्स आवत जावत गर्न सजिलो भएको ।

११ . सामाजिक परीक्षणवाट देखिएका सवल पक्षहरु

- गाउँ पालिकाको कार्यालयले कार्यालय अर्न्तगतका शाखा, उपशाखा, ईकाईहरुलाई आफ्नो शाखा, उपशाखा अर्न्तगतको कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्न स्वायत्त दिनुका साथै शाखाहरुको क्षमता विकासमा योगदान पुर्याएको र प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतमा निहित केही अधिकारहरु शाखा प्रमुखहरुलाई निपेक्षण गरेको ।
- गाउँपालिकालाई गुड्खा निषेध क्षेत्र घोषणा गरेको ।
- देशै भरका गाउँपालिका मध्ये मनहरी गाउँपालिका वाल मैत्री स्थानीय शासन घोषणा गर्ने पहिलो गाउँपालिका बनेको ।
- गरिव संगं विश्वेश्वर विमा कार्यक्रम अर्न्तगत २००० अति विपन्न परिवारलाई स्वास्थ्य विमा गर्न सहयोग गरिएको ।
- गाउँपालिकाको सहयोगमा रेडक्रस संगको समन्वयमा विरामीको लागि आवश्यक पर्ने रगत निशुल्क उपलब्ध गराउने गरिएको ।
- मनहरी अस्पतालले विहान ८ वजे देखि सांभ ५ वजे सम्म OPD सेवा उपलब्ध छ ।

- गाउँपालिका, रेडक्रस र सामुदायिक आंखा अस्पताल संगको समन्वयमा सामुदायिक आंखा सेवा केन्द्र संचालनमा रहेको ।
- गर्भवति महिलाहरुको लागि सम्पूर्ण ल्याव सेवा निशुल्क रहेको ।
- गाउँ पालिकाले हाम्रो मनहरी, हाम्रो पहिचान नामक स्थानीय पाठ्यक्रम र पुस्तक संचालनमा ल्याईएको ।
- सुत्केरी सट्टा शिक्षकको व्यवस्था गरिएको ।
- पढ्दै कमाउदै कार्यक्रम लागु भएको ।
- कक्षा १ देखि १२ सम्मका ७७०५ जना बालबालिकालाई निशुल्क पा.पु उपलब्ध भएको
- गरिव जेहेन्दार दलित छात्रवृत्ति विद्यार्थीहरुका लागि छात्रवृत्ति वितरण गरिएको
- Zero Wastage को निति कार्यान्वयन गर्न लागिएको ।
- ६ वटा दुध सहकारी मार्फत दुधमा अनुदान प्रति लिटर रु. २ अनुदान कृषकहरुलाई वितरण गरियो।
- ८५ जनालाई छोटो अबधिको तालिमहरु क्रिष्टल गहना बनाउने तालिम, बेमौसमी तरकारी खेती तथा पशुपालन, टपरी दुना तालिम दिएको ।
- १५ पन्ध्र जना शहीद परिवारलाई सम्मान गरिएको
- १० जना बनकरियालाई पाडी वितरण
- मुस्लिम महिलाहरुलाई टोफेल भोला बनाउने र कृष्टल गहना बनाउने तालिम सम्पन्न
- शहीद तथा बेपत्ता परिवारलाई पाडी वितरण
- विभिन्न वडाका ४९८ जना दलित विद्यार्थीहरुलाई कपी, कलम र भोला वितरण
- ८ वटा विद्यालयहरुमा लागु औषधको दुव्यर्सन कार्यक्रममा ५०० जना विद्यार्थीहरुलाई सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको ।
- गाउँ पालिकाले वडामा जाने बजेट वृद्धि गरेको ।
- न्यायीक समितिले चुस्त र छिटो छरितो न्याय प्रणाली सम्पादन गरेको ।
- बाल विकास केन्द्रको लागि बजेट छुट्याउन थालेको ।
- स्वास्थ्यकर्मी चेक जांच तथा उपचारका लागि घर दैलो सेवा उपलब्ध भएको ।

- प्राकृतिक श्रोत साधनहरूको प्रचुर मात्रामा उपयोग गरी गाउँ पालिकाको आर्थिक क्षेत्रमा अभिवृद्धि ल्याउन सकिने ।
- टोल विकास संस्थाहरूको सक्रियतामा पालिकाका टोलहरू सरसफाई गर्ने कार्य निरन्तर भएको साथै सडक वक्तिको व्यवस्था पनि टोल विकास संस्थाहरूले गरेका ।
- मनहरी गाउँ पालिका खुल्ला दिसामुक्त पूर्ण साक्षर, पूण खोप गाउँ पालिका को रूपमा घोषणा भएको छ ।
- विकासमा महिला सहभागिता, वातावरण संरक्षण, सामाजिक परिचालन, रोजगारी वृद्धि लगायतमा गत वर्ष भन्दा सकारात्मक उपलब्धी देखिएको छ ।
- विभिन्न वडामा खनिएको मोटर वाटोले गाउँ संग उत्पादनको सम्वन्ध विकास भएको छ ।
- गाउँपालिकाले सहभागी तथा समावेशी योजना तर्जुमा प्रकृयालाई अवलम्बन गरेको छ ।
- सामाजिक विकास कार्यमा नागरिक संगठनहरूको भूमिका समेत उल्लेख्य देखिएको छ । खानेपानी तथा सरसफाई, खुल्ला दिसामुक्त अभियान, पूर्ण सरसफाई, फोहोरमैला व्यवस्थापन, महिला हिंसा विरुद्धका अभियानहरू र सुधारिएको चुलो निर्माण, नदी सरसफाई अभियान, विकासमा महिला सहभागिता अभिवृद्धिका लागि ती संस्थाहरूको भूमिका प्रभावकारी देखिएकोछ
- सार्वजनिक सुनुवाइको निरन्तरताले गाउँपालिकाको जनतासंग को सम्वन्ध विकास भई जनताको आवाजको सुनुवाई भएको छ ।
- गुनासो प्राप्तिका लागि टेलिफोन, इमेल, उजुरी पेटीका आदिको व्यवस्था गरेको र गुनासो सुन्ने अधिकारी तोकिएको ।
- आय व्यय विवरण वेभ साईडमा प्रकाशन गर्ने गरेको ।
- महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, अपांग, दलित पिछडिएका वर्ग लगायत लक्षित वर्गहरूको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न आन्तरिक स्रोतबाट समेत वजेट छुट्याई कार्यान्वयन गरेको ।
- अनुगमन प्रणाली चुस्त रहेको ।
- नियम अनुसार समयमा नै गाउँ सभा हुने गरेको ।
- गाउँ पालिका अर्न्तगत गठित समिति, उप समितिहरू सक्रियता उत्तम रहेको ।

१२. गत वर्षमा भोगेका समस्याहरू

- जनताका मागहरू स्रोत र क्षमताको तुलनामा वढी प्राप्त भएकोले अपेक्षित रूपमा पूरा गर्न नसकिएको
- लक्षित तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरू नतिजामूलक हुन नसकेको ।
- चालु अवस्थामा रहेका सडक मार्गहरू वर्षातका कारण भत्कन गई पटक पटक मर्मत संभार गर्नु पर्ने ।
- सार्वजनिक कार्यमा अपनत्वको कमी
- जन सहभागिता जुटाउन कठिन ।
- कृषि क्षेत्रलाई व्यवसायिक र आधुनिकरण गर्न नसकिएको ।
- आकस्मिक रूपमा आउने वाढी तथा पहिरो व्यवस्थापनमा असहजता
- एउटै सडक संजालमा धेरै पटक वर्ष लगानी
- उपभोक्ता समितिहरूको क्रियाशिलता अपेक्षित सक्रिय नदेखिनु ।

१३. सामाजिक जिम्मेवारी पूरा गर्न गाउँ पालिकाले चाल्नु पर्ने कदमहरू वा सुझावहरू

- प्रत्येक नागरिकको अनिवार्य स्वास्थ्य विमा गर्ने, जेष्ठनागरिक, विपन्न, दलित, एकल महिला र अपाङ्गता सहितका व्यक्तिको स्वास्थ्य विमा निशुल्क गर्ने
- चालिस माइक्रोन भन्दा मुनिको प्लास्टिकको प्रयोग पूर्णरूपमा निषेध गर्ने।
- लिचि, आँप, कागति, नरिवल खेतीमा वृहत तथा केन्द्रकृत कार्यक्रम संचालन (पकेट क्षेत्र विकास गर्ने वडा नं १ चकरी, वडा नं. ४ मसिने, वडा नं. ३ विक्रम पर्ता , रुपाचुरी
- मूल्य अभिवृद्धिका लागि वेमौसममा विक्री वितरण गर्नका लागि उत्पादीत फलफुललाई सहभागितात्मक चिस्यान केन्द्र (कोल्ड स्टोर) को कार्यक्रम संचालन गर्न सकिने । तर भै रहेको चिस्यान केन्द्रको विविध कारणले उपयोग गर्न नसकिएको यर्थाथता पनि छ ।
- आलु पकेट क्षेत्रको रूपमा वडा नं. २,३,५,६ र ८ लाई विकास गर्नु पर्ने । सामुहीक आलु खेतीमा जोड दिने ।

- पकेट क्षेत्रहरूमा आलु सहकारी संस्था मार्फत मूल्य अभिवृद्धिका लागि आलुको विउ उत्पादन र भण्डारणका लागि **Rustic Store** निर्माण गर्न सकिने ।
- आलुको **Value Addition** का लागि आलु वाट बन्ने **dry Product** हरु बनाई प्याकेजिङ्ग गरी बजारमा लैजान सकिने ।
- मकै भुट्टने मेशिन सहयोग गरी **Dry Maize** उत्पादन गर्न सकिने ।
- ड्रागन फूड र बयर विस्तारमा जोड दिन सकिने ।
- यि क्षेत्रहरू मनहरी गा.पा. वडा नं. ३ भुन्दुङ्ग, हाडीखोला, वडा नं. ६ रुपाचुरी, वडा नं. ८ सिम्पानी, वडा नं. ९ ज्यामिरे वडा नं. ४ मसिने, वडा नं. ५ डिल्लीपुर र वसन्तपुर ईलाकालाई तरकारी जोनको रूपमा विकास गर्न सकिने ।
- किसानहरूको आमदानी बढाउनका लागि **Low volume high Value product** हरु तरकारी तथा लहरे वालीको विउ उत्पादन (विशेष गरी टमाटर सिर्जना जातको, काक्रो, घिरौला, रायो, मूला, सिमी) मा विशेष कार्यक्रम ल्याई विउ विक्री गर्न सकिने । यसको लागि गाउँपालिकाले विउ विजन प्रयोगशालामा निशुल्क चेक गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिने । वार्षिक रूपमा विउ उत्पादक कृषक र व्यापारी संग मोल मोलाई र सम्भौताका लागि १ दिने कार्यक्रम गाउँपालिका वा दातृ निकायको सहयोगमा आयोजना गर्ने ।
- स्थानीय केराहरू विकास र विस्तार गर्नका लागि पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्नु पर्ने वडा नं. ४ ।
- रैथाने वालीहरू कोदो, फापर, भटमास, मास वालीलाई संरक्षण र विकास विस्तारको कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने ।
- अदुवा वेसार का लागि वडा नं. ६ र ७ क्षेत्रलाई पकेट क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न सकिने ।
- मौरी पालनका लागि विशेष गरी वडा नं. ६ र ७ को प्रतापुर क्षेत्रमा सघन कार्यक्रम ल्याउन सकिने ।
- बाखा पकेट क्षेत्रको रूपमा गाउँपालिकाको संभावित क्षेत्रलाई विशेष प्राथमीकता दिन सकिने । (स्थानीय खरी जातका बाखालाई बोर कस गराउने योजना ल्याउन सकिने)

- अण्डामा आत्मनिर्भर मनहरी गाउँपालिका बनाउनका लागि लेयर्स जातको कुखुरापालनमा जोड दिने ।
- **Dry Meat** का लागि अत्यधिक संभावना रहेको । वोयर जातको बाखाको **Dry Meat** बजारमा रु. ६,००० प्रति के.जि.मा विक्रि वितरण भैरहेको ।
- स्थानीय रुपमा नै दाना उद्योग र साईलेज उत्पादन गर्न सकिने संभावना रहेको
- भूमीहीनहरुका लागि भूमी वैकको स्थापना गर्न सकिने ।
- पशुपंक्षी, मत्स्य र वालीहरुको विमा गर्ने परिपाटीको थालनी गर्न सकिने ।
- पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा रमौली, प्रतापुर, सुनाचुरी, मनहरी पिस पार्क, गोगनपानी भ्यू टावर, भिमान सहिदपार्क, चेपाङ्ग कल्चर, वन करिया होम स्टे, पिकनिक स्पोट्स, वडा नं. ४ गोही संरक्षण, मोरङ्गे ताल सुनादेवी मन्दिर, ऐताहासिक मनकामना मन्दिर, रानी पोखरी गढि डाँडा, शिखर वास पिकनिक स्पट, ट्री हाउस मोर्डन पार्क, शिखर वास पिकनिक स्पट, कालीका भरना, देउराली सिमल मन्दिर समेतलाई पर्यटकीय क्षेत्रको रुपमा विकास गर्न सकिने ।
- **Home stay develop** गर्ने गाँउहरुमा **cooking Baking** र अतिथि सत्कारको वारेमा तालिम आयोजना गर्न सकिने ।
- मनहरी मा पर्यटन सूचना केन्द्र स्थापना गरी संचालन गर्न सकिने ।
- धार्मिक, ऐतिहासिक औषधी जन्य तथा साहसिक पर्यटन प्रवद्धन गर्न **Leaflet** तथा वृत चित्र निर्माण गरी प्रसार प्रसार गर्न सकिने ।
- **Medicianal herbs** हरुको प्रचुर रुपमा विकास गर्न सकिने ।
- बाल विवाह न्यूनिकरण संम्वन्धि प्याकेजमा कार्यक्रम लागु गर्न सकिने ।
- आन्तरिक पर्यटन प्रवद्धनका लागि सामुदायिक होम स्टे प्रवद्धन कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने ।
- खुशी जेष्ठ नागरिक, खुशी बालबालिका:अपाङ्गमैत्री सबै पालिकाको नारा कार्यान्वयन गर्ने ।
- लक्षित क्षेत्रका बजेटहरु विपन्न र आधारभूत तहका जनताको जीवनस्तरमा रुपान्तरण हुने योजनाहरुमा मात्र लगानी प्रवद्धन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- सामाजिक विकासका सूचकहरु समेट्ने गरी सूचना तथा तथ्यांक प्रणाली व्यवस्थित गर्नुपर्ने

- संयुक्त अनुगमन प्रक्रियालाई प्रभावकारी तरिकाले कार्यान्वयन गर्दै यो प्रक्रियालाई अझ विस्तारित बनाउँदै सकभर गाउँ पालिकामा संचालन हुने सबै योजनाको तहसम्म पुग्ने वातावरण बनाउनु पर्दछ ।
- भू उपयोग सूचना प्रणाली अनुसार कामको थालनी गर्नुपर्ने ।
- आन्तरिक आयमा वृद्धिगर्नका लागि नया श्रोतको खोजी,अध्ययन लगायत योजना निर्माण गर्ने ।
- बेरुजु कम गर्ने तथा फछ्यौटमा जोड दिनु पर्ने ।
- वातावरण संरक्षणमा ध्यान दिनुपर्ने
- आय आर्जन र स्वरोजगारका कार्यक्रम वृद्धि गर्नुपर्ने
- युवा लक्षित कार्यक्रम ल्याउनु पर्ने
- उपभोक्ताहरु तथा उपभोक्ता समितिका सदस्यहरुलाई अभिमुखिकरणलाई निरन्तरता दिदा योजनामा दिगोपना हुने ।
- एक गाउँ एक उत्पादनका लागि कुन वडा वा गाउँलाई के उत्पादनमा चिनाउने हो सो समेत तय गरी एक गाउ एक उत्पादनको कार्यक्रममा वढि केन्द्रित हुनु पर्ने । उच्चम विकास योजना निर्माण गर्नु पर्ने ।
- विकास निर्माण योजनाहरु कार्यान्वयन गर्दा अपाङ्गतामैत्री निर्माण गरिनु पर्दछ । नगरपालिकामा मा हुने अन्य विकास निर्माण कार्यलाई पनि अपाङ्गतामैत्री निर्माणका लागि गाउँ पालिकाले बिशेष सचेतीकरण गर्नु पर्दछ । यस सम्बन्धमा नेपाल सरकारले निर्देशिका समेत बनाई लागु गरिसकेको हुँदा यसको पालना गरिनु पर्दछ ।
- वित्तिय जोखिम न्यूनीकरण लगायत विद्युतीय लेखा प्रणालीको कार्यान्वयन तथा अद्यावधिक गर्नु पर्ने ।
- विकासमा महिला सहभागिता रहेको छ, तर निर्णायक तहमा महिला सहभागिता अत्यन्त कमजोर रहेको छ । निर्णायक तहमा महिला सहभागिता बढाउनका लागि तथ्यांक व्यवस्थित गर्ने र विश्लेषण गरि लगानी प्रवर्द्धन गर्ने तर्फ ध्यान जान जरुरी छ ।

- विपन्न वर्गमा लगानी केन्द्रित गर्नका लागि केही वर्षदेखि विपन्न वर्गको तर्फबाट लाभ हासिल गरिरहेका समुदायको पारिवारिक वा व्यक्तिगत डाटाबेस तयार गरि उक्त स्थानमा लगानी नदोहोरिने वातावरण तयार गर्नुपर्दछ ।
- गाउँ पालिकालाई पूर्ण सरसफाई युक्त गाउँ पालिका घोषणा गर्नु पर्ने ।
- सडकको दुवै तर्फ **Multi Purpose/ ornamental plant** रोप्नु पर्ने ।
- धार्मिक, सांस्कृतिक र पर्यटकीय क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धन गर्नु पर्ने ।
- स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि समन्वयात्मक र प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्ने ।
- बोलपत्र, टेण्डर मार्फत काम गर्नु पर्ने योजनाको सम्बन्धमा E-Tender को प्रभावकारी देखिएको
- समग्र गाउँ पालिकाको विकासलाई अगाडी बढाउनका लागि गाउँ पालिका स्थित राजनीतिक दल, पेशागत संघ संगठन, गैर सरकारी संघसंस्था, निजी क्षेत्र आदि समेतको सञ्जाल तयार गरी साभारणनीति बनाउनु पर्ने ।
- वातावरण मैत्री स्थानीय शासन (EFLG)लाई रणनीतिक रूपमा कार्यान्वयन गर्नु पर्ने ।
- सामाजिक विकासका सूचकहरु समेट्ने गरी सूचना तथा तथ्यांक प्रणाली व्यवस्थित गर्नुपर्ने
- संयुक्त अनुगमन प्रक्रियालाई प्रभावकारी तरिकाले कार्यान्वयन गर्दै यो प्रक्रियालाई अझ विस्तारित बनाउँदै सकभर गाउँ पालिका मा संचालन हुने सबै योजनाको तहसम्म पुग्ने वातावरणबनाउनु पर्दछ ।
- राष्ट्रिय अभियानहरु (पूर्ण खोप सुनिश्चित भएका, पूर्ण साक्षर र अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित भएका, पूर्ण सरसफाई युक्त, प्लाष्टिक भोला मुक्त, घरभित्रको धुवाँ मुक्त लगायत) पूरा भएका गाउँ पालिका घोषणा गर्ने कार्यहरुको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गर्ने र सुधारका लागि लगानी बढाउनु पर्ने देखिन्छ ।
- निजी क्षेत्रसँगको साभेदारीमा पनि सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने कार्य अगाडी बढाउनु पर्ने
- आन्तरिक आय वृद्धिका लागि अध्ययन गरी राजस्व वृद्धिमा जोड दिनु पर्ने
- गाउँ पालिकाले क्षमता विकास योजना, उद्यम विकास योजना, पर्यटन गुरु योजना, बाल विवाह अन्त्यका लागि स्थानिय रणनीति तयार गरी लागु गर्नु पर्ने

- वडाहरुमा सिफारिस गर्ने प्रक्रियामा सफ्टवेयर प्रयोग गर्नुपर्ने ।
- छाडा कुकर नियन्त्रणका लागि कार्यक्रम सहित सेल्टर हाउसको निर्माण गर्न सकिने ।
- Big school, Lead School, Residencial School को अवधारणा कार्यान्वयन गर्न सकिने ।
- Friday for Future कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन सकिने ।
- सुन्दर मनहरी सफा राखौ कार्यक्रम सहित Zero Waste अवधारणा लागु गर्ने ।
- गाउँपालिकाको छुट्टै लोगो डिजाईन गरी लागु गर्ने ।

१४. संचालित योजना तथा कार्यक्रमबाट परेका सकारात्मक सामाजिक प्रभावहरु

- विकास निर्माणमा जनताको वित्तीय तथा श्रम सहभागिताले योजना तथा कार्यक्रममा अपनत्व र दीगो पना हुने ।
- नागरिक बडापत्र, अनुगमन, सार्वजनिक सुनुवाई, गुनासो सुनुवाई आदि जस्ता कार्यको निरन्तरताले जनता प्रति उत्तरदायि भएको महशुस हुने
- वार्षिक आय व्यय प्रकाशन सूचना बोर्ड, पत्र पत्रिका तथा स्थानीय एफ.एम.बाट सार्वजनिक गरिकोले पारदर्शिता हुने ।
- सडक निर्माण तथा सुधारमा भएको विस्तारले यातायातमा सुविधा पुगनुका साथै बजारीकरण वृद्धि हुने स्थानीय उत्पादनलाई बजार पुर्याउन सहज हुने
- शिक्षा, स्वास्थ्य, सामुदायिक भवन, आदिको लगानीले जनताको सामाजिक विकासमा टेवा पुग्ने विभिन्न किसिमका तालिमले जनताको क्षमता विकास हुने साथै सीपमुलक तालिमले स्वरोजगार हुन गई आयस्तर वृद्धिहुने ।

१५. संचालित योजना तथा कार्यक्रमबाट पर्न सक्ने नकारात्मक सामाजिक प्रभावहरु

- वसाई सराईमा वृद्धि भइरहेकोले विकास निर्माणमा जनताको सहभागिता कम हुन सक्ने, योजनाको लगानी बढ्ने, दीगोपना हुन नसक्ने
- सडक निर्माणका साथै आय आर्जनका कार्यक्रमहरु व्यवस्थित हुन नसके गाऊको उत्पादन

विस्तापित भई परनिर्भरता बढ्न सक्ने आधुनिक र व्यवहारिक शिक्षा प्रदान गर्न नसकिएमा शैक्षिक वेरोजगार बढ्न गई सामाजिकविकृती बढ्न सक्ने

- अव्यवस्थित रूपमा हुने सडक निर्माण एवं विस्तारले भु- क्षय बाढी पहिरो आदि बढ्न सक्ने, वातावरण प्रदुषण हुन सक्ने
- वसाई सराइकै कारण अव्यवस्थित शहरीकरण हुन सक्ने ।
- सुचना संचारको दुरुपयोग हुन सक्ने र सामाजिक विकृति बढ्न सक्ने
- आधुनिक साधनहरुको बढी प्रयोग गर्ने होडले आय भन्दा खर्च बढी हुन सक्ने ।

१६. गत वर्ष सम्पादीत महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरुवाट देखिएका प्रभाव तथा असरहरु:

Chyapal Bridge Super Structure Concreting

